

Á bláman við Anniku Hoydal

THEODOR
OLSEN
UMMÆLIR

Stóra havið uttan fyrri Norður-landahúsið, ið onkrir sterkir mans hævdu koppað á bœin, var nóg illa komið upp á pláss aftur, áðrenn Annika Hoydal bar eitt annað hav inn í konserthöllina leygarkvöldið 30. august í sambandi við nýtt-komna verk hennara, »Havið«. Ein útgáva í tí lutfalsligu stóru feroysku flóðalduni av flögum, ið floymir inn á marknaðin í hesum eftir øllum at døma listaliga virknu tíðum.

Hesar fløgur eru allar tibatut ymiskar, men tað munnu vera fáar feroyskar tónleikaútgávur, ið hava megnað at hildið seg til eitt og sama tema úr enda í annan. Um hetta er nøkur dygd, ið tráast skal eftir, kann ein altíð kjakast um. Men er hetta málið, ein av fyrstu tíð hefur sett sær, er tað ikki mini eitt bragd, tá tað eydnast.

»Havið eg bar við mær, inn um hugans gátt«, kundu vit kanska umyrkt gamla sangin hjá Karsteni Hoydal, um hesa 53 minuttir longu ferðina undir kavi við Anniku. Sjálv hevur hon komponerað øll lögini, bróðirin, Gunnar Hoydal, hevur hegnisliga yrkt allar sangirnar, meðan skotski fólkatónleikabólkurin, »The Mc Calman« við Ian McCalman á odda, spælir øll tæy akustisku ljóðfórini í hesum tølendi teldutíðum. Og við hesum spællhátiti, ið tó ikki á nakran hátt kann sigast at ríða á tí næstan slættaðu un-plugged-alduni, er tað djærva og ikki minst upprunakenda huglagið longu undirstrikt.

At hetta er ein spennandi ferð, vit her eru bjóðað við á, merkja vit beinanvegin. Ikki tí, at øll lögini eru so bráðfangandi, og kanska skulu tæy mýkjast í oyrunum hjá teimum flestu nakrar ferðir, áðrenn tæy eins og flíðan súgva seg fóst í sinnið. Men serliga spennandi er tað, hvussu sjálv vit oyggjabúgvar, ið siggja sjógv hvønn dag, varmast, at hetta gerandisfyrirbrigðið, havið, kanska bara er vorðin okkum ein selt sjálvfylgja, hvørs dýpi, vit kanska eru vaksin frá at grunda um. Tí ikki kann sigast annað, enn at vit við at læna skaldsliga seidakikaran hjá Gunnari siggja tann partin av ísfjallinum, ið ongantíð er opinberaður okkum fyrr.

Smáverur við sjálvsáliti

Tær fyrstu verurnar í Havinum, vit sleppa at heilsa upp á, eru Hvalspýggjan og Talaroppin, hvørs upplivingar og ofta truplu livikor verða lýst í melodjøsnum og stundum stuttligum lögum. Ein styrki í hesari fløgu er nevniliga samspælið millum øð, lög og framförslu, har tæy serligu ljóðfórini hjá skotska bólkinum rigga sera væl. Her er nevniliga talan um listagreinar, ið ferðast hond í hond, og sum eisini er so afneyðugt, um fólkatónleikar skal hava ta kraft og dygd, skal long livitið vera honum lagað. Undirspælið hjá Ian McCalman og hinum er í flestu støðum gott - fær ongantíð yvirvág, er ulíð stuðlendi og letur røddina, tað ivgerandi ljóðfórði á hesi fløgu,

hera sangin. Tað er nevniliga hon, ið fortelur okkum um hesi havdygri, ið skaldið so væl hevur eygfarið. Her er talan um smáverur við sjálvsáliti, ið hava góðtikið og lært at livað í tí umhvørvi og avmarkingum, tær eru settar í. Meðan hvalspýggjan ferðast í »vátari sælu«, veit talaroppin, at »alt ger mun« - kanska eginleikar, ið tær lítlu Fjóroyar áttu at tikið til sín.

Søgn

Kortini er ikki bara talan um eygleiðandi hugarens og nýskapandi náttúrulýsingar, men eisini um læntan arv, ið altíð er ein aktuall og ein ótømandi kelda hjá skapandi listafólki, ið viðhvørt vilja kaga aftur til røtur. Eitt nú sangurin um ta dragandi Kópagentuna, har tað spennandi guitartýlgispælið við ikki sørt av suðurlendskum rútmum og heitum og dæmi styðjar ta dramatisku søgugongdina, sum flest øll munnu kenna. Kanska eitt bindilið millum tann feroyska og skotska mentanararvin, ið hóast alt er upprunin hjá Anniku og musikarunum til Havið. Í øllum førum er søgnin kend har um leiðir og er eisini nýliga brúkt sum beinagind til handrit í filmi, ið kom út fyrri stuttum. Tí sum Annika helt fyrri í útvarpspráti, er havið eftir hennara tykki ikki nakað, ið skilir, men heldur nakað, ið knýtir saman lond

(endurgivið eftir mínum minni).

Og kanska er hetta eisini ein frágreiðing um, at hon í støðum fer so víða sum at hætta sær at eksperimentera við fblástri heilt úr eysturlondum, hóast »The North Atlantic is our home and Annika is a child of that ocean«, sum Ian McCalman málber seg í tí einfalda, men væl úr hondum greidda húsanum, har eg enn ikki havi funnið eina villu, sum tíværri er vorðið heldur sjáldsamt í feroyskum prentlutum.

Síld og samtið

Men umframt endurtulking av eini gamlari søgn, finna vit eisini viðmerkingar um okkara egnu øld og samtið í Havinum. Tí dæmis av arbeiðinum hjá feroyskum vísindamanni, sum eitt nú kannaði lívið og atburðin hjá síldini, ið »Maðurin sum gekk móti ljósinum« snýr seg um. Eitt lag, ið ikki beinanvegin vinnur sær fótafesti í huganum, men sum við sínum einføldu og erligu framförslu sigur tað, ið sigast skal.

Eisini við marmennilinum á ICIS-fundi, fáa samtiðin og tæy aktuelli viðurskiftini sítt, og ber hetta lagið ikki sørt brá av táti, sum við speisemi og talumáli avdúkar nuancur hjá bæði sangara og yrkjara.

Sangirir, ið eg kortini fyrst tók

til mín og mundi murra oftast, vóru teir báðir nøkulunda í miðjuni, Flíða og Dreymahav. Hesir eru perlar, tú ikki finnur í hvørjari ostru. Lögini glíða beint inn, samstundis sum tú undrast á, hvussu nógv ein kann fáa burtur úr einum skeljadjóri. Her ert talan um gávur at siggja tað stóra í tí smáa og síðani enn tá skapa úr tí.

Og halda vit fram, verða havsins heimur og okkara egni spakuliga flættaðir so saman, at tað er ein reppið at vøggvísan, Dreymahav, verður við yvirlutan og fær valdið á tær. Minnir rættiliga nógv um teir fittu barnasangirnar hjá Anniku í sjeitiárunum, ið tæy flestu munnu kenna, teirra millum onkur enn tá er endurtulkaður nú í 90'um. So kanska hevði hesin nýggi verið góður fongur, um barnaútværpið ansaði eftir honum!

Tað er tó torført at síla úr Havinum, tí eftir at hava hoyrt fløguna nakrar ferðir rennur alt saman í eina heild, har hvørt stykki hevur sína uppgávu og stuðlar hinum. Innihaldið er kortini ymiskt, eins og tað er ymiskt, hvussu nógv ein skal leggja í hvønn sang. Men burtur úr rúgvuni kann eg ikki lata vera við at nevna teir báðar Á Havi og Nú sigla veingir. Hesin síðstnevndi við einum heiti, ið fær teg at hugsa, um hetta er fuglur ella fiskur, og er tað kanska júst spurningurin við

hesi tvørsøgn. Eftir at hava hoyrt Anniku sungið um lívið í sjónum, varmast vit, at hetta ikki bert er nakað, vit liva av, men eisini ein heild og grundkor, vit hoyra til og eru partur av. »Einasta víska, er at vit ferðast, gjøgnum aldar rúmd« hoyra vit í tí fyrsta sanginum, meðan tikið verður saman um í skering 13. Nú sigla veingir: »Eg eri dropi sjálvur ella alda, í felags streymi gjøgnum tíð og heim«. Ein kennir seg lítlan, tá McCalman aftur við sanginum knír akkordirnar út á hugans streymasjógv, ístaðin fyrri at leggja alt ov stóran dent á tekniskt fingraspæl. Men í tónleiki skal ein eisini duga at virða kvirruna. Haldi meg hoyra Regin Dahl ljóma onkustaðni í hesum lagnum, og ber tað kanska boð um, at rótfestið enn er feroyskt, hóast teir báðir tónasmiðir, Regin og Annika, størsta partin á ævini hava virkað á Flatlandum.

Mitt minsta land

Men kennir ein seg lítlan á hesi ferð undir vatnskeppum, er kanska frægast at leita upp á turt aftur. Upp aftur á klettarnar á Mitt minsta land. Lagið tæy flestu munnu kenna, av tí at tað varð útgivið fyrstu ferð á plátu í 1981 við donskum teksti og tónleikarum. Sangurin er eisini at finna í Grønu, um enn hann har heitið Mitt lítla land, men sjálvst stigbendingar kunnu flóta viðhvørt.

Á hesi somu LP finna vit eisini Alduna, ið valla fær frið á nakrari verðsligari samkomu, og sum uttan iva eisini er tann kendasti sangurin hjá Anniku. Men hóast nógv vatn er runnið í havið síðani tá, hevði tað ivaleyst verið fongur hjá mongum at fingið hana á fløgu, nú Alda so nógv ár eftir, hon varð útgivin, bert er tøk á helst uppseldum vinyli. Kanska eitt »kommercielt mistak«, men hinvegin eigur ein heldur at lata seg tæla av nýhugsan enn gamlari vælgeingd.

Sum áður nevnt er Havið ein fløga við fleiri enn bert tí einu listagreini. Hevði einaferð varhugan av, at feroyingar høvdu ta fatan, at yrkjarar vóru at finna í bókum, meðan tónleikarar valdu plátuna ella fløguna sum sín miðil. Støðan var nevniliga tann, at tí als ikki fann tekstir úr hesum elektroniskum søvnum millum onnur skaldaverk í bókmentayvirlitum, ið skuldu geva okkum eitt lítið innlit í feroyska yrkingalist. Støðan er tó munandi broytt seinastu árin, og ikki minst kom viðurkenningin í '95, tá vísusangarin, kári p. fekk einastu árligu fagurbókmentavirðisløgn í landinum, ið seinni bleiv ein mentanarprísur.

Men fløgan »Havið« er eisini eitt verk, ið lækkar stíkið millum hesi ymsu listasøgini, og ger henda samansetingin eisini, at hon røkkr út til eina størri fjøld, umframt at hon er umsett til heimsmálið enskt.

Hvønn byr hesar fløgur, Havið og The Ocean, munnu fáa, fer tíðin at vísa, men vónandi verður stæðurin styttri hesaferð millum útgávurnar hjá Anniku. Í øllum førum er Havið ein vátur varði á leiðini gjøgnum feroyska fólkatónleikagögu.

Theodor E. D. Olsen